ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ

ГЛАЗОВА ТЕТЯНА ВАСИЛІВНА

«ОБЛІК І АУДИТ ДОХОДІВ ТА ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА І ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ЙОГО ДІЯЛЬНОСТІ»

(на матеріалах АТ «Слов'янські шпалери – КФТП»)

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

АВТОРЕФЕРАТ

на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр»

Чернігів – 2018

Випускна кваліфікаційна робота є рукописом

Робота виконана на кафедрі бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту, Обліково-економічного факультету Чернігівського національного технологічного університету Міністерства освіти і науки України

Науковий керівник: Кандидат економічних наук, доцент **Онищенко Віктор Петрович**, доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту Чернігівського національного технічного університету

Рецензент: Доктор економічних наук, професор **Ткаленко Наталія Валеріївна** Директор Навчально-наукового інституту публічного управління, менеджменту та харчових технологій ЧНТУ МОН України

Захист відбудеться «22» грудня 2018 р. о 9.00 год. на засіданні державної екзаменаційної комісії у Чернігівському національному технічному університеті

Завідувач кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування і аудиту ЧНТУ д.е.н., професор **В.Г. Маргасова**

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Розвиток ринкових відносин в Україні потребує підвищення ефективності господарювання. Будь-яке підприємство, починаючи процес виробництва або приймаючи рішення щодо його розширення, повинне бути впевнене в його прибутковості. Порівняння доходів і витрат, а також результатів діяльності дозволяє оцінити ефективність роботи підприємства. Без такого порівняння виникають помилки при виборі економ1ічної політики підприємства, прийнятті важливих управлінських рішень, вибору видів підприємницької діяльності.

Актуальність теми полягає в тому, що доходи та витрати являють собою найважливішу економічну категорію діяльності підприємства, що відіграють ключову роль в формуванні прибутку підприємства та дозволяють забезпечити підвищення ефективності виробництва. Постійний контроль рівня доходів та витрат підприємства дозволяє визначити слабкі місця та вчасно вжити заходи щодо їх усунення. Ведення ефективного управління забезпечує високу якість продукції та її конкурентоспроможність. Одним із методів контролю, який забезпечує достовірність інформації про ведення обліку доходів і витрат є аудит.

Питання обліку та аудиту доходів та витрат розкрито в працях багатьох науковців, таких як: Білоусько В. С. [4], Бруханський Р. Ф. [5], Карпушенко М. Ю. [27], Лишиленко О. В. [38], Ловінська Л. Г. [7], Лень В. С. [51], Орлова В. К. [72], Партин Г. О. [52], Садовська І. Б. [64], Скрипник М. І. [65] та інших. Та не зважаючи на велику кількість досліджень, проблема підвищення ефективності діяльності за допомогою обліково-аналітичного забезпечення залишається відкритою.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Випускну кваліфікаційну роботу виконано у рамках освітньо-наукових планів кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

Чернігівського національного технологічного університету на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» зі спеціальності «Облік і оподаткування».

Мета і завдання дослідження. Метою випускної кваліфікаційної роботи – обґрунтування теоретико-методичних засад доходів та витрат, оцінка ефективності діяльності підприємства та розробка науково-практичних рекомендацій щодо вдосконалення системи обліку та контролю на АТ «Слов'янські шпалери – КФТП»..

Досягнення поставленої мети випускної кваліфікаційної роботи обумовило вирішення таких наукових і практичних **завдань:**

Відповідно до мети були поставлені наступні завдання:

- узагальнити теоретичні аспекти доходів та витрат з огляду їх економічної природи і ролі в системі управління підприємством;
- здійснити економіко-правовий аналіз нормативної бази та огляд спеціальної літератури щодо доходів та витрат;
- провести загальний аналіз доходів та витрат підприємства;
-проаналізувати показники ефективності діяльності підприємства;
- запропонувати заходи щодо вдосконалення обліку та аудиту доходів і витрат та підвищення ефективності діяльності підприємства.

Для досягнення поставленої мети, у роботі було використано економічний та факторний аналіз, метод порівняння.

Предмет дослідження – система обліку і аудиту доходів та витрат та оцінка ефективності діяльності підприємства.

Об'єкт дослідження – процес обліку і аудиту доходів та витрат АТ «Слов'янські шпалери – КФТП».

Методи дослідження. Вирішення поставлених у роботі завдань досягнуто на основі застосування загальнонаукових методів аналізу та синтезу (для розкриття теоретичних аспектів обліку та контролю

дебіторської заборгованості), порівняння (при зіставленні фактичних даних за відповідні періоди), історичного, монографічного (при вивченні генезису категорії «доходи та витрати») спостереження (для визначення стану обліку та контролю доходів та витрат на досліджуваному підприємстві), класифікації (при дослідженні питання класифікації доходів та витрат), економічного аналізу (при дослідженні особливостей зміни вартості та структури доходів та витрат, динаміки зміни результатів діяльності підприємства), табличний (для відображення аналітичної та статистичної інформації), узагальнення (при формуванні висновків на основі дослідження).

Теоретичною основою роботи є фундаментальні положення теорії фінансів, бухгалтерського обліку та аудиту, праці вітчизняних та зарубіжних учених з відповідної проблематики.

Інформаційною базою дослідження є нормативно-правові документи, дані та звітність Державної служби статистики України та досліджуваного підприємства, наукові публікації, монографічні дослідження вітчизняних та зарубіжних вчених, ресурси мережі Інтернет, власні напрацювання автора.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у поглибленні теоретичних і практичних засад політики формування та управління дебіторською заборгованістю. Найбільш суттєві результати, які характеризують наукову новизну роботи, полягають у наступному:

- сформовано власний погляд на термін «доходи та витрати»,
- запропоновано критерії вибору аудиторських процедур щодо доходів та витрат,
- проаналізовано целюлозно-паперову промисловість України, та фінансово- господарську діяльність підприємства;
- сформовано підходи щодо оптимізації доходів та витрат, тощо.

Апробація результатів дослідження. Основні наукові положення випускної кваліфікаційної роботи і практичні результати дослідження

доповідалися та обговорювалися на наукових та науково-практичних конференціях.

Результати дослідження можуть бути використані у процесі формування подальшої стратегії напрямку розвитку бухгалтерського обліку, аудиту та аналізу доходів та витрат підприємства та підвищення його економічного потенціалу на макрорівні. Реалізація наведених в роботі пропозицій сприятиме підвищенню ефективності політики управління доходами та витратами підприємства і дасть змогу вийти на новий рівень розвитку, процес пошуку наявних фінансових та економічних можливостей.

Структура та обсяг роботи. Робота складається з вступу, трьох розділів, висновків і пропозицій, додатків і списку використаних джерел. Основний зміст викладено на 148 сторінках друкованого тексту та містить 18 таблиць, 27 рисунків, 20 додатків. Список використаних джерел – 81 найменування.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У **вступі** розкрита актуальність теми магістерської роботи, встановлено мету та завдання, предмет та об’єкт, методи та інформаційна база дослідження, а також подано структуру роботи.

У першому розділі **«Теоретико-методичні аспекти обліку і аудиту доходів та витрат підприємства»** розкриваються теоретичні основи поняття доходи та витрати підприємства, а саме були розглянуті економічна сутність та поняття обліку та аналізу, аудиту доходів та витрат; роль доходів та витрат в фінансовій діяльності підприємства; методичні підходи щодо оцінки обліку та аналізу доходів та витрат на підприємстві; нормативно-правове та інформаційне забезпечення обліку та аналізу доходів та витрат.

Розуміння сутності та удосконалення облікового відображення доходів та витрат підприємств та прийняття ефективних управлінських рішень щодо

подальшого їх розвитку – головна передумова підвищення ефективності діяльності підприємств.

Система бухгалтерського обліку відіграє важливу роль, формуючи інформаційне забезпечення для здійснення ефективного управління доходами та витратами підприємства.

Як економічна категорія, дохід (виручка) є потоком грошових коштів та інших надходжень за певний період, отриманим від продажу продукції, товарів, робіт, послуг. Погляди різних авторів на визначення терміну «дохід» представлено в таблиці 1.

Таблиця 1

Сутність поняття «дохід» на думку різних авторів*

П.І.Б. науковця	Сутність поняття
Бутинець Ф.Ф.	Дохід є потоком грошових коштів та інших надходжень за певний період, отриманим від продажу продукції, товарів, послуг.
Ковальчук М.І.	Дохід — це різниця між вартістю валової продукції і матеріальними витратами.
Сопко В.В.	Доходи — це збільшення економічних вигід у вигляді надходження активів або зменшення зобов’язань, які приводять до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників).
Орлова М.С.	Дохід від будь-якої діяльності визнається під час збільшення активу або зменшення зобов'язання, що зумовлює зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків учасників підприємства), за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена.

Джерело: систематизовано та складено автором на основі підходів вітчизняних авторів

Порівнюючи національні та міжнародні стандарти, які регулюють облік витрат, бачимо, що основні положення практично однакові. Відмінним є те, що не існує окремого міжнародного стандарту «Витрати», основні положення витрат відображено у декількох МСФЗ. Також у національному П(С)БО не розкривається поняття «збитки», про яке згадується у Концептуальній основі фінансової звітності. Також, охарактеризовано

порядок визнання, оцінки та відображення на рахунках бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості підприємства. Трактування витрат різними науковцями представлено в табл.2.

Таблиця 2

Сутність поняття «витрати» на думку різних авторів*

П.І.Б. науковця	Сутність поняття
Лень В.С., Гливенко В.В.	Витрати виробництва в загальному плані являють собою сукупність затрат живої та уречевленої праці (засобів та предметів праці) на виробництво продукції.
Мочерний С.В.	Витрати фактичні – грошовий вираз понесених фірмою витрат: зарплата робітників і службовців, витрати на сировину і матеріали, орендна плата та ін.
Сопко В.В.	Процес перетворення грошей на ресурси має характер витрачання й називається «витрати».
Кондраков Н.П.	Витрати – це вартість ресурсів, які використовуються на конкретні цілі.

Джерело: систематизовано та складено автором на основі підходів вітчизняних авторів

Другий розділ роботи **«організація обліку і аудиту доходів та витрат АТ «Слов'янські шпалери – КФТП» і оцінка ефективності його діяльності»** направлений на аналіз тенденцій та напрямків розвитку целюлозно-паперової промисловості України; фінансово-економічну характеристику підприємства АТ «Слов'янські шпалери – КФТП», аналіз стану та структури майна підприємства та джерел його формування; аналіз фінансово-майнового стану підприємства та його вплив на фінансові результати підприємства АТ «Слов'янські шпалери – КФТП», оцінку доходів та витрат і політики управління ними.

Вітчизняна целюлозно-паперова промисловість сьогодні – це близько 100 підприємств, що здійснюють виробництво і переробку паперу й картону. Потужні підприємства, розташовані в Львівській, Київській, Чернігівській, Луганській, Житомирській, Дніпропетровській, Одеській та Хмельницькій областях.

Основою для виробництва підприємств целюлозно-паперової промисловості на сьогоднішній день є макулатура. Але власних обсягів даної сировини для забезпечення потреб підприємств не вистачає. Переважно це відбувається через відсутність ефективної системи збору вторинної сировини. Тому українські підприємства змушені витрачати великі кошти на закупівлю сировинної бази за кордоном.

Відобразимо динаміку експорту та імпорту паперу та картону для утилізації (макулатури) за 2012-2017 роки на рисунку 1.

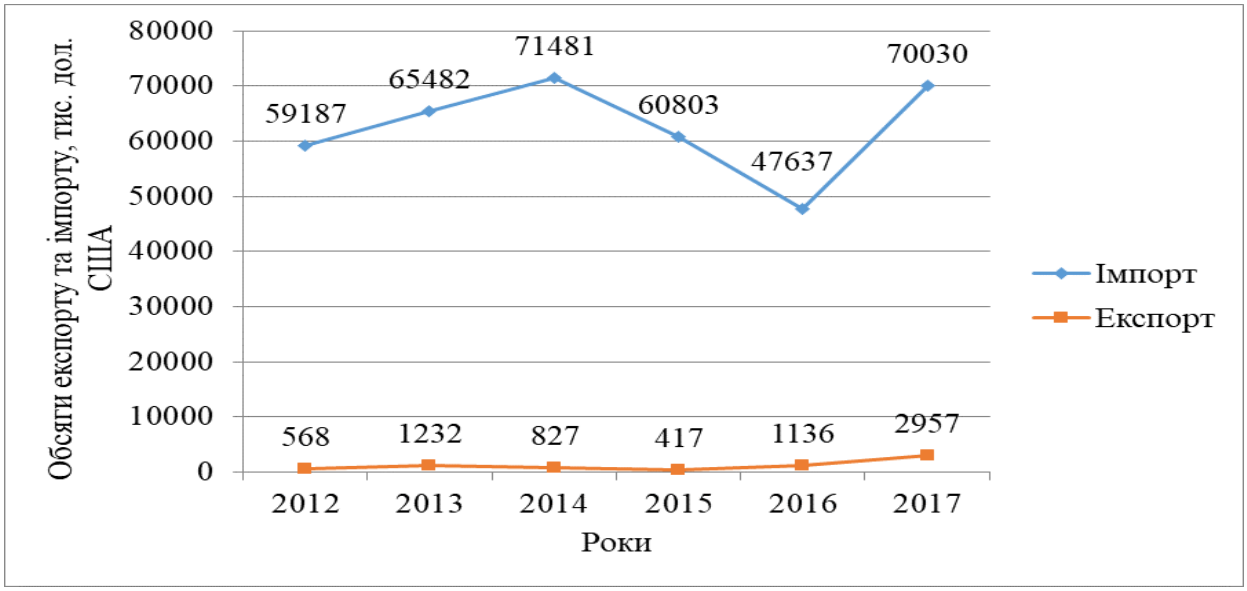

Рис. 1. Динаміка експорту та імпорту паперу та картону для утилізації за 2012-2017 роки по Україні*

**Джерело: побудовано автором за даними Державної фіскальної служби України*

Приватне акціонерне товариство «Слов'янські шпалери – КФТП» - це один з найбільших і відомих виробників на ринку шпалер. Завдяки своєму упевненому лідерству на ринку СНД, підприємство диктує моду в сучасному виробництві шпалер для всіх областей інтер'єру і пропонує в асортименті як класичні, так і новітні зразки шпалер, здатних задовольнити запити широкого кола споживачів.

Метою загальної оцінки фінансово-економічних показників є оцінка використання виробничих ресурсів підприємства, а також ефективності його господарювання. До основних показників, що характеризують якісну сторону роботи підприємства, відносяться показники, наведені в таблиці 3.

Таблиця 3

Фінансово-економічні показники діяльності АТ «Слов'янські шпалери – КФТП» за 2015-2017 роки*

Найменування показника	2015 рік	2016 рік	2017 рік	Темп росту, %	
				2016 до 2015 р.	2017 до 2016 р.
1	2	3	4	5	6
Узагальнюючі показники					
Чистий дохід, тис. грн	1538245	1191516	1258436	77,46	105,62
Інший операційний дохід, тис. грн.	39892	856395	1065399	2146,78	124,41
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) тис. грн.	1169249	903548	1046982	77,28	115,87
Валовий прибуток, тис. грн.	368996	287968	211454	78,04	73,43
Операційні витрати, тис. грн.	1655096	1670711	1406747	100,94	84,20
Прибуток (збиток) від операційної діяльності, тис. грн. (рентабельність операційної діяльності)	252456	221785	123294	87,85	55,59
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування, тис. грн.	245628	220829	123425	89,90	55,89
Чистий прибуток (збиток),тис. грн.	193777	180108	101043	92,95	56,10
Рентабельність продажу, %	X	X	X	X	X
- Валова,%	23,99	24,17	16,80	100,75	69,51
- Операційна, %	16,41	18,61	9,80	113,41	52,66
- Чиста, %	12,60	15,12	8,03	120	53,11
Ресурсні показники та показники їх використання					
Середньорічна вартість основних засобів (розрахувати за первісною вартістю), тис. грн..	569432,5	663149	757003	116,46	114,15
Середньорічна вартість оборотних засобів, тис. грн.	741760	886112	997615,5	119,46	112,58
Середньоспискова чисельність працюючих, осіб	1091	814	990	74,61	121,62
Фонд оплати праці, тис. грн.	93403	110453	160927	118,25	145,70
Фондовіддача, грн. /грн.	2,70	1,80	1,66	66,67	92,22
Коефіцієнт оборотності оборотних засобів	2,07	1,34	1,26	64,73	94,03
Продуктивність праці, грн/особу	1409940,42	1463778,87	1271147,47	103,82	86,84

**Джерело: побудовано автором на основі фінансової звітності підприємства*

Виходячи із таблиці 3 бачимо, що чистий дохід у 2016 році порівняно з попереднім знизився на 22,54%, цьому слугувало зменшення обсягів виробництва продукції. У 2017 році ситуація змінюється і ми можемо

спостерігати зростання доходу на 5,62%. Інший операційний дохід зростає як у 2016, так і у 2017 році, що є позитивним явищем для підприємства (переважно за рахунок зростання доходу від операційної оренди та купівлі-продажу іноземної валюти). Собівартість виготовленої продукції у звітному році збільшилась на 15,87% за рахунок збільшення цін на сировину та матеріали. На чистий прибуток негативно впливають такі фактори: адміністративні витрати, інші витрати та податок на прибуток. Ці показники призводять до зменшення чистого прибутку на 43,90%. Рентабельність продажу у звітному році зменшилась. Така динаміка є негативною, але незважаючи на це, показники залишаються на достатньому рівні і свідчать про прибутковість підприємства.

Відповідно до розрахунків, доходи підприємства знизились, що пов’язано зі зменшенням обсягів виробництва продукції. Витрати ж навпаки – зросли. Така ситуація спостерігається як на даному підприємстві, так і по галузі в цілому. До основних факторів, які мають вплив на таку динаміку можна віднести економічну і політичну нестабільність в країні, а також знецінення української гривні.

Також у даному розділі за допомогою ряду показників було проведено оцінку ефективності діяльності підприємства та проаналізовано його фінансову стійкість. Спираючись на дані розрахунки, можна сказати, що підприємство є фінансово стійким, але у 2017 році спостерігається зниження ефективності діяльності підприємства.

У третьому розділі **«Пропозиції щодо вдосконалення системи обліку та аудиту доходів та витрат та покращення ефективності діяльності підприємства»** розкрито важливість ефективного управління доходами і витратами, розглянуто зв'язок між управлінням витратами та випуском якісної конкурентоспроможної продукції.

АТ «Слов’янські шпалери – КФТП» є матеріаломістким підприємством, то однією з важливих частин управління є контроль

матеріальних цінностей та їх раціональне використання. Адже змінюючи структуру запасів, можна поліпшити забезпеченість виробництва без збільшення обсягів запасів. Важливим є і дотримання технологічного процесу виробництва шпалер, оскільки від цього залежить якість та обсяги виготовленої продукції. Також це не дозволяє виходити за рамки запланованих норм витрат сировини.

Таким чином, постійний контроль за витратами та ефективністю використання ресурсів дозволяє виявити відхилення показників, встановити причини виникнення та усунути їх і попередити виникнення у майбутньому. Враховуючи всі обставини, АТ «Слов'янські шпалери – КФТП» слід проводити заходи, які б підвищували ефективність його діяльності та сприяли зниженню витрат. Резерви зниження витрат, які залежать від внутрішнього середовища підприємства, наведемо у таблиці 4.

Таблиця 4

Резерви зниження витрат

Види витрат	Резерви зниження витрат
Матеріальні витрати	- ввизначення потреби матеріальних витрат, нормування витрат; - контроль за зберіганням запасів; - використання ресурсозберігаючих технологічних процесів; - контроль якості сировини; - використання нових видів сировини; - безперервність постачання матеріальних ресурсів, що дозволяє уникнути простої у виробництві
Оплата праці	- зниження втрат робочого часу, які пов'язані з усуненням браку, допущеного не з вини працівників; - вдосконалення організації праці; - оптимізація чисельності працівників (можливість скорочення управлінського персоналу з метою налагодження системи управління)
Витрати, пов'язані з використанням обладнання	- максимальне завантаження обладнання; - організація планових перевірок обладнання, що дозволить знизити витрати на технічне обслуговування та ремонт; - збільшення коефіцієнта змінності
Адміністративні витрати	- зниження витрат на відрядження, контроль їх доцільності; - скорочення управлінських витрат
Витрати на збут	- використання дешевших матеріалів для пакування продукції; - контроль за витратами на рекламу та дослідження ринку, їх доцільність

**Джерело: побудовано автором на основі досліджень*

Запропоновано економічну модель з планування виробництва, яка б забезпечила максимальний прибуток при мінімальних витратах. Обґрунтовано ряд заходів для оптимізації доходів і витрат підприємства, які в підсумку мали б забезпечити випуск конкурентоспроможної продукції, що надало б можливість вийти на нові ринки збуту.

ВИСНОВКИ

У даній роботі було досліджено питання обліку та аудиту доходів і витрат та проаналізовано ефективність діяльності АТ «Слов'янські шпалери – КФТП».

Проаналізувавши економічні показники діяльності АТ «Слов'янські шпалери – КФТП» протягом періоду, можна зробити висновок, що у 2017 році вони погіршились. Але не зважаючи на це, показники є досить високими і вказують на його фінансову стійкість та конкурентоспроможність.

Аналіз динаміки та структури майна показав, що за період 2016-2017 роки його значення збільшилось на 11,64% і склало 1566020 тис. грн. Необоротні активи складають 33,43% у вартості майна, а оборотні – 66,57%, що свідчить про легку структуру балансу, а отже, про мобільність майна.

Аналіз показників ліквідності і платоспроможності вказує на те, що баланс підприємства є ліквідним і що підприємство здатне покрити всі свої зобов'язання. Так, у 2017 році коефіцієнт абсолютної ліквідності становив 0,44, що перевищує нормативне значення 0,25.

Що стосується показників ділової активності, то у звітному періоді відбулось незначне зниження.

Аналіз доходів і витрат вказує на зменшення прибутку на 43,90%, і витрат – на 15,80%. Отже, у 2017 році спостерігається зниження ефективності діяльності підприємства, що пов'язано з нестабільною ситуацією в країні. Також негативний вплив має і те, що якісна сировина та матеріали купуються за долари та євро, а продукція реалізується в гривнях,

тому відбуваються втрати. В зв'язку з цим в роботі було запропоновано заходи щодо покращення ефективності діяльності підприємства.

Тому, підсумовуючи вище сказане, керівництву АТ «Слов'янські шпалери – КФТП» необхідно переглянути збутову політику та працювати в напрямку розширення ринків збуту.

АНОТАЦІЯ

випускної кваліфікаційної роботи на тему: **«Облік і аудит доходів та витрат підприємства і оцінка ефективності його діяльності» (на матеріалах АТ «Слов'янські шпалери – КФТП»)**

Метою даної дипломної роботи є обґрунтування теоретико-методичних засад доходів та витрат, оцінка ефективності діяльності підприємства та розробка науково-практичних рекомендацій щодо вдосконалення системи обліку та контролю на досліджуваному підприємстві.

В першому розділі розглядаються теоретичні аспекти економічної сутності доходів та витрат, їх класифікація; фактори, що впливають на них; визначаються особливості аудиту доходів та витрат підприємства та їх завдання; оцінюється нормативно-правове забезпечення обліку і аудиту доходів та витрат підприємства.

В другому розділі проведений аналіз целюлозно-паперової промисловості

по Україні, оцінено фінансово – господарську діяльність підприємства АТ «Слов'янські шпалери – КФТП». Також, було проведено аналіз обліково апарату, організаційно – управлінської структури, документообіг при оцінці доходів та витрат підприємства. Проведено дослідження робочого плану рахунків АТ «Слов'янські шпалери – КФТП», наведені основні проведення, які стосуються обліку та відображення на рахунках бухгалтерського обліку доходів та витрат.

В третьому розділі дипломної роботи запропоновано напрями вдосконалення обліку, аналізу та аудиту доходів та витрат на підприємстві. Розглянуто основні методи оптимізації доходів і витрат за допомогою постійного проведення контролю шляхом аналізу витрат, що забезпечує ефективне управління АТ «Слов'янські шпалери – КФТП».

За результатами дослідження сформульовані заходи по підвищенню ефективності фінансових результатів на майбутній період та визначено «вектори розвитку» підприємства для покращення його стану.

Одержані результати можуть бути використані для подальшого формування розвитку стратегії підприємства.

Ключові слова: *доходи, витрати, облік, контроль, аналіз, фінансовий стан, планування, організація бухгалтерського обліку, ефективність управління доходами та витратами.*

SUMMARY

Graduation qualification work on the theme: **"Accounting and audit of enterprises 'income and expenses and evaluation of efficiency of its activity" (on materials at JSC "Slavic wallpapers - KFTP")**

The purpose of this thesis is to justify theoretical and methodological principles of income and expenses, to evaluate the effectiveness of the enterprise and to develop scientific and practical recommendations for improving the accounting and control system at the investigated enterprise.

The first section deals with the theoretical aspects of the economic substance of income and expenditure, their classification; factors influencing them; the peculiarities of the audit of income and expenses of the enterprise and their tasks are determined; the legal and regulatory framework for accounting and auditing the company's income and expenses is estimated.

In the second section, the analysis of the pulp and paper industry in Ukraine, the financial and economic activity of the enterprise "Slavic Wallpaper - KFTP"

JSC was estimated. In addition, the analysis of accounting apparatus, organizational and managerial structure, document flow in the estimation of income and expenses of the enterprise was conducted. The study of the working plan of accounts of JSC "Slavic wallpapers - KFTP" was conducted, the main events related to accounting and presentation in the accounts of income and expense accounting were presented.

The third section of the thesis proposes directions for improving the accounting, analysis and audit of income and expenses of the enterprise. The main methods of optimization of incomes and expenses are considered with the help of constant control by means of cost analysis, which provides efficient management of JSC "Slavic wallpapers - KFTTP".

The practical value of the thesis is to substantiate the real measures to optimize the company's income and expenses by using modern forms of management measures aimed at strict control over the size of the enterprise's income and expenses.

Keywords: *income, expenses, accounting, control, analysis, financial state, planning, organization of accounting, efficiency of income and expenses management.*